

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук, професора кафедри репродуктивної та пренатальної медицини НУОЗ України імені П.Л. Шупика **Карлової**

Олени Олександрівни

на дисертаційну роботу **Бодашевської Катерини Дмитрівни**

«Оптимізація тактики збереження репродуктивного здоров'я жінок після переривання вагітності в ранніх термінах»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю

222 Медицина

(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: д.мед.н., професор кафедри репродуктивної та пренатальної медицини НУОЗ України імені П.Л. Шупика Суханова Ауріка Альбертівна

Актуальність обраної теми дисертації

Проблема переривання вагітності в ранніх термінах до сьогодні є надзвичайно поширеною незважаючи на всі світові стратегії, методи та спроби її подолання. Безперечним є вплив штучних абортів на майбутнє репродуктивне здоров'я жіночого населення. Задля збереження здорової нації та подолання демографічної кризи у світі, а особливо надзвичайно критичного даного показника в Україні, пов'язаного з великою війною, скорочення використання державного фінансування для подолання наслідків некомпетентно проведених переривань важливим є удосконалення периабортних програм, навичок медичного персоналу, покращення інформованості пацієнтів щодо наявних актуальних можливостей, а найголовніше – доступності до різних методів контрацепції та запобіганню небажаної вагітності.

Сучасні дослідження зосереджені на виявленні потенційних факторів ризику негативного впливу перенесеного переривання на репродуктивне здоров'я, а також на способах та методах їх виявлення та профілактики на етапі до, під час та після процедури.

Наукова робота, присвячена підвищенню ефективності збереження репродуктивного здоров'я у жінок з артифіційним абортom в ранніх термінах

вагітності шляхом розробки нових підходів до вдосконалення методик збереження репродуктивної функції, є актуальною і своєчасною.

На підставі визначеної актуальності було визначено мету, завдання та методи дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є науково-дослідною роботою аспірантки кафедри репродуктології та пренатальної медицини НУОЗ України ім. П. Л. Шупика на тему «Оптимізація тактики збереження репродуктивного здоров'я жінок після переривання вагітності в ранніх термінах», номер державної реєстрації - №0120U105330, термін виконання 2020-2025 роки, а автор є її виконавцем.

Новизна дослідження та одержаних результатів

У дисертаційній роботі вперше на основі комплексного клініко-статистичного аналізу встановлено асоціацію артіфіційного переривання вагітності в ранніх термінах із підвищенням частоти гінекологічної патології, порушень репродуктивної функції та акушерських ускладнень, а також уточнено відмінності спектра післяабортних ускладнень залежно від методу переривання вагітності. Отримано нові дані щодо впливу медикаментозного аборту та вакуум-аспірації на морфофункціональний стан ендометрію в післяабортному періоді та визначено незалежні фактори ризику розвитку хронічного ендометриту.

Вперше науково обґрунтовано та клінічно апробовано комплекс лікувально-профілактичних і реабілітаційних заходів, спрямованих на зниження частоти хронічного ендометриту та формування «тонкого» ендометрію після різних методів переривання вагітності. На підставі отриманих результатів уперше розроблено алгоритм диференційованого підходу до переривання вагітності в ранніх термінах із подальшою програмою збереження репродуктивного здоров'я жінок, ефективність якого підтверджено клінічними спостереженнями.

Теоретичне значення результатів дослідження

Результати дослідження поглиблюють наукові уявлення про патогенетичні механізми формування гінекологічної та акушерської патології у жінок після артіфіційного переривання вагітності в ранніх термінах, зокрема залежно від методу абортів та стану ендометрію.

Уточнення факторів ризику післяабортних ускладнень і обґрунтування диференційованого підходу до ведення пацієнток формують теоретичне підґрунтя для вдосконалення концепції збереження репродуктивного здоров'я жінок.

Практичне значення результатів дослідження

Дані клінічного дослідження є основою для вдосконалення ведення жінок, які виявили бажання перервати вагітність в ранніх термінах медикаментозно чи шляхом вакуум-аспірації, що сприяє розширенню наукової доказовості даної проблеми сучасної гінекології та акушерства, створенню профілактичних заходів для мінімізації ускладнень та наслідків для репродуктивного здоров'я.

Запропоновані практичні рекомендації щодо зниження ризику розвитку периабортних ускладнень та збереження репродуктивного здоров'я жінок, впроваджені в клінічну практику Комунального некомерційного підприємства «Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини».

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Аспірантка Бодашевська К.Д. особисто провела дослідження. Дослідження проведені на базі КНП «Київський міський центр репродуктивної перинатальної медицини». Реалізація мети та завдань дослідження здійснювалася у межах трьох послідовних етапів. Перший етап був спрямований на встановлення зв'язку між артіфіційними абортами малих термінів вагітності в анамнезі та станом репродуктивної системи жінок. На другому етапі вивчали стан вагінального біотопу, динаміку гормонального статусу, функціональний стан ендометрію та психоемоційний статус жінок у периабортному періоді. Заключним етапом

дослідження була розробка, впровадження та оцінка ефективності алгоритму диференційованого підходу до переривання вагітності в ранніх термінах з наступною вдосконаленою програмою збереження репродуктивного здоров'я жінок.

Достовірність отриманих аспіранткою Бодашевською К.Д. результатів підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних. Статистичну обробку даних здійснювали з використанням програм Microsoft Excel та SPSS (IBM, США). Аналіз кількісних показників проводили методами параметричної та непараметричної статистики з урахуванням характеру розподілу даних; для порівняння груп застосовували *t*-критерій Стюдента, ANOVA, критерії Манна–Уїтні, Вілкоксона та Краскела–Уолліса. Якісні показники аналізували за допомогою χ^2 -критерію Пірсона, а взаємозв'язки між показниками оцінювали методом кореляційного аналізу (коефіцієнти Пірсона або Спірмена).

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Дисертація оформлена відповідно Державним стандартам і діючим вимогам МОН України. Анотація викладена українською і англійською мовами і в достатній мірі відображає основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

Дисертація викладена на 162 сторінках друкованого тексту формату А4.

У вступі пояснено актуальність теми наукової роботи. Чітко сформульовано мету та завдання дослідження відповідно до предмету та об'єкту дослідження, відображено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, наведено дані про структуру, обсяг дисертації і зв'язок роботи з науковими програмами, висвітлено обсяг апробації результатів дисертаційного дослідження та вагомий особистий внесок здобувача, публікації.

Авторкою представлено сучасний, методологічно правильно оформлений огляд літератури, який містить проміжні висновки і окреслює коло невирішених і дискусійних запитань, які необхідно детально і всебічно вивчати. Об'єм даного

розділу є достатнім, тест структурований, легко сприймається, зрозуміло та цікаво. Більшість посилань складають роботи останніх 5 років.

У другому розділі дисертації «Матеріали та методи досліджень» представлено клінічну характеристику обстежених пацієнтів та методи дослідження. Розділ містить послідовну інформацію про суть дослідження: його загальну характеристику, дизайн, розподіл на групи, методики дослідження, характеристику груп дослідження. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

Третій розділ присвячений встановленню зв'язку між артифіційними абортами малих термінів вагітності в анамнезі та станом репродуктивної системи жінок. Результати дослідження проілюстровані достатньою кількістю інформативних таблиць. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності та завершується резюме.

Четвертий розділ містить результати дослідження стану вагінального біотопу, динаміки гормонального статусу, функціонального стану ендометрію та психоемоційний статус жінок у периабортному періоді. Розділ містить дані тактики ведення жінок, які виявили бажання перервати вагітність в ранніх термінах, наведені схеми запропонованої периабортної програми з диференційованим підходом, описана ефективність даної тактики.

Усі розділи власних досліджень викладені в логічній послідовності.

Дослідження відображено у достатній кількості інформативних таблиць та рисунків. У розділі, присвяченому аналізу та узагальненню отриманих результатів, аспірантка коротко виклала основні отримані результати, подала їх аналіз та коментар.

Висновки, зроблені на фактичному матеріалі та результатах дослідження, показують основні результати і свідчать про досягнення поставленої мети.

Практичні рекомендації сформульовано чітко, послідовно та зрозуміло, тому вони можуть бути легко використані у щоденній клінічній практиці.

Список використаних джерел оформлений належним чином. Більшість використаних наукових джерел опубліковані англійською мовою. Наведений об'єм

використаних джерел свідчить про всебічний аналіз та детальний відбір даних літератури для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. З чим пов'язані підвищення рівня пролактину у пацієток після МВА та його незмінний рівень у пацієток після таблетованого переривання вагітності?
2. Які екстрагенітальні ускладнення спостерігалися у обстежених жінок?

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 11 друкованих робіт, з них: 2 - статті у фаховому науковому виданні, рекомендовані МОН України, 2 - статті в наукових виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus та 7 - тезах доповідей.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів.

ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАХИСТ

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертанткою спільно з науковим керівником. Авторка самостійно провела патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Бодашевська К.Д. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені авторкою самостійно.

У наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві, авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим

керівником обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності
(академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеню доктора філософії Бодашевської Катерини Дмитрівни на тему «Оптимізація тактики збереження репродуктивного здоров'я жінок після переривання вагітності в ранніх термінах» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Бодашевської К.Д. є оригінальним.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в
практиці

Ефективність запропонованої тактики ведення жінок із застосуванням комплексу профілактично-діагностичних заходів, що включає корекцію анемії залежно від ступеня тяжкості, усунення порушень мікробіоценозу статевих шляхів, призначення комбінованих оральних контрацептивів залежно від гінекологічного статусу та рівнів гормонів першої та другої фаз менструального циклу, застосування струмів діадинамотерапії та інфламафертину для покращення функціональності ендометрію, а також корекція психоемоційного статусу жінок, що дозволяє зберегти репродуктивне здоров'я жінок, що виявили бажання перервати вагітність у ранніх термінах, та рекомендувати її для широкого впровадження в акушерсько-гінекологічну практику.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради

Дисертація Бодашевської К.Д. на тему «Оптимізація тактики збереження репродуктивного здоров'я жінок після переривання вагітності в ранніх термінах», відповідає паспорту наукової спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня
доктора філософії

Згідно актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Бодашевської Катерини Дмитрівни «Оптимізація тактики збереження репродуктивного здоров'я жінок після переривання вагітності в ранніх термінах» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і може бути представлена до офіційного захисту, а її авторка Бодашевська Катерина Дмитрівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний рецензент:

доктор медичних наук,
професор кафедри репродуктивної та
пренатальної медицини
НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Олена КАРЛОВА

